

Hovoríme o rodine XXV. – Rodina v miestnej Cirkvi
Redakčná poznámka
Báseň: Náročné
Hovoríme o rodine XXVI. – Rodina vo všeobecnej Cirkvi
Do pamäti a pamätníka – O pravde
Svedectvo

XXV. Hovoríme o rodine,

o jej ďalších úlohách v miestnej cirkvi, z ktorých jednu pripomína *Familiaris consortio* v 66. bode týmito slovami: „Dnes viac, ako inokedy je dôležité, aby sa mladí pripravovali na manželstvo a na rodinný život.“

Aj keď túto úlohu v miestnej cirkvi nebude splňať kresťanská rodina sama, ale v spolupráci so zodpovednými ustanovizňami, predsa len bude treba uznať, že prvá a hlavná časť tejto úlohy pripadne jej.

Nikto totiž nemá takú možnosť spoznať povahu diet'at'a, budúceho manžela alebo manželky, a nikto nemá toľko možností zavčasu ju usmerniť ovládaním sklonov a budovaním správneho vzťahu k druhému pohlaviu, ako práve rodičia. Nikto nedisponuje toľkými možnosťami robiť príležitostnú katechézu o sviatosti manželstva, ako rodina.

Ved' prvé pojmy o tom, čo je manželstvo a rodina, čo je otec a matka, čo je to Boží poriadok v domácnosti, sa deti učia prakticky bez toho, aby o tom vedeli. Oni tú prípravu na manželstvo doslovne žijú. Rozumie sa, ak rodina, v ktorej vyrastajú, snaží sa byť i v detailoch kresťanská.

Po tejto vzdialenej príprave, ako ju nazýva spomínaný dokument, nasleduje blízka, tá, ktorá sa robí už v spoločenstve mladých, kde chlapec a dievča nadväzujú známosti, aby sa za pomoci duchovného vedenia a bratského spoločenstva spoznávali a zisťovali, či sa k sebe hodia, či sú zdraví po stránke telesnej i duševnej, či zoslabená nervová sústava nerobí jedného pre druhého nevhodným, či jedna alebo i obidve povahy nemaria nádeje na pokojné svedecké manželstvo.

Duchovné vedenie poskytuje dvojiciam príležitosť stretať sa a pozorovať sa v rámci spoločenstva najprv z negatívneho hľadiska. A keď niet vážnejších prekážok pre spoločnú cestu, potom aj z pozitívneho, chrániac ich pred nebezpečnou samotou.

V tejto etape sa mladí majú pripravovať na úlohy, ktoré ich čakajú v manželstve a v rodine, najmä rozjímaním nad Božím

slovom a sviatosťným životom. Teoreticky sa majú oboznámiť s úlohou otca a matky vhodnými poučeniami. Majú sa oboznámiť s tým, ako správne viesť dom, vychovávať deti a postupne sa orientovať na také zamestnanie, ktoré nebude na prekážku ich budúceho rodičovskému povolaniu.

Táto blízka príprava končí sa zásnubami, ktoré sa veľmi vhodne konajú v rámci bratského spoločenstva, kde sa odskúšanej dvojici dovoľia prvé prejavy užšej spolupatričnosti, ako je cudný bozk, vodenie za ruky. Pri tejto príležitosti na znak dôvery dáva sa im aj dovoľenie chodiť osamote, v ktorej sa vzájomnou výmenou názorov pripravujú na spoločný život a na spoločný cieľ.

Vhodné je robiť zásnuby v úzkom kruhu a v rámci svätej omše. Duchovné príbuzenstvo spolu s kňazom prosia pri tejto príležitosti pomocou príslušných liturgických textov o požehnanie a o ochranu pre tých, čo robia už posledný krok k uzavretiu trvalého zväzku.

Tretia etapa prípravy na manželstvo je tá, ktorú *Familiaris consortio* nazýva bezprostrednou. Robí sa pod vedením pastierov miestnej cirkvi. Patrí k nej takzvaná predmanželská skúška, ktorú kanonické právo vyžaduje v každom jednotlivom prípade.

Kresťanské rodiny môžu zohrať dôležitú úlohu ešte aj v posledných dvoch etapách prípravy na manželstvo. Môžu napríklad poskytovať dvojiciam na vlastné oči vidieť, ako sa žije a pracuje v ich rodinách a dať im pritom aj základné teoretické poznatky o zodpovednom rodičovstve a periodickej zdržanlivosti.

Rodiny môžu zohrať dôležitú úlohu v miestnej cirkvi aj potom, keď spolu so skupinovou cirkvou preberú zodpovednosť za ich prvé manželské a rodičovské kroky v cirkevnom spoločenstve.

Sú zaiste aj iné druhy prípravy na manželstvo, sú aj iné pomoci, ktoré môže rodina v tomto ohľade poskytnúť miestnej cirkvi. My sme tu v krátkosti predložili jednu možnosť, jednu skúsenosť. Komu by nevyhovoval tento spôsob, nech rozmýšľa a hľadá iný...

Ale rozhodne tu treba čosi robiť.

Presviedča nás o tom aj synodálny dokument vo svojom 66. bode, keď hovorí, že Cirkev musí hľadať a presadzovať stále lepšie spôsoby prípravy na manželstvo, aby pokiaľ možno čo najúčinnnejšie odstraňovala ťažkosti, ktoré doliehajú na toľké manželské dvojice.

No kresťanská rodina môže a má splňať v miestnej cirkvi aj iné úlohy týkajúce sa manželov a rodičov. Má sa starať napríklad o rozvedených nie vlastnou vinou, najmä o tých, čo sa nachádzajú v ťažkých hmotných a duchovných rozpoleženiach a veľmi potrebujú radu, pomoc a povzbudenie.

„Nemá sa zabúdať“ - pripomína Familiaris consortio, - „že ich osamotenosť je vlastne hlasným svedectvom o nerozlučiteľnosti manželstva. Tým, že neuzatvárajú nový zväzok, uznávajú pred všetkými za platný len ten prvý. Sú preto pre miestnu cirkev živým svedectvom, ktoré si kresťanské rodiny majú vážiť a udržiavať v účinnosti“.

V 24. bode svojej exhortácie O rodinnom spoločenstve žiada Ján Pavol II., aby sa v špeciálnej pastoračnej činnosti, ktorá má byť mocnejšia a účinnejšia, všetci pričínili o definitívne odstránenie rozličných diskriminácií žien - medzi ktoré svätý Otec počíta aj diskrimináciu slobodných matiek, - aby sa tak dospelo k plnému rešpektovaniu Božieho obrazu, ktorý žiari vo všetkých ľudských bytostiach bez akejkoľvek výnimky.

Koľko pohľadových úsmeškov sa už ušlo slobodným matkám, hoci každá matka si zaslúži osobitnú úctu, a teda aj slobodná. Keď už nie pre iné, tak preto, že sa pri obrane svojej cti a pohodlia nestala vrahom svojho vlastného dieťaťa, ako toľké iné, ktoré zatiaľ požívajú úctu a možno najviac pohľadajú tou, ktorá sa im nepripodobnila.

Kresťanská rodina má byť v miestnej cirkvi ochrannou a povzbudením.

Ak sme sa v tejto úvahe venovali hlavne príprave mladých na manželstvo, nemôžeme zabúdať na tých, ktorí už končia nielen svoje manželstvo, ale i svoj život. Aj príprava starcov na šťastlivú smrť patrí medzi úlohy, ktoré má kresťanská rodina splňať

v miestnej cirkvi, zvlášť ak ich má na dosah vo svojej blízkosti.

Ale treba vari povedať niečo aj o nárokoch kresťanských rodín v miestnej cirkvi. Spomeňme aspoň dva z nich. Žiada sa najprv, aby duchovní pastieri uznali, že prvoradým apoštolátom manželov je ich rodina, a potom sa žiada, aby si vedeli aj do týchto rodín nájsť cestu, keď zostávajú samé a musia úporne zápasit' o svoju vernosť Bohu.

REDAKČNÁ POZNÁMKA

Tento názor na stretnutie dvoch mladých smerujúcich do manželstva nie je nový, ani starý. Je trvalo platný.

Slovenský časopis, venovaný úcte svätej Nazaretskej rodiny a ochrane kresťanských rodín prináša vo svojom prvom čísle z r. 1940 túto odpoveď mládenkovi, ktorý sa chce osamote stretať so svojím dievčaťom:

„Vaše zmýšľanie je pomýlené a nekresťanské. Páchne duchom moderného voľnomyšlienkarstva. Mládenec, ktorý si podľa tohto názoru upravuje svoje budúce manželstvo, rúti sa do nešťastia.

Je istotne potrebné, aby sa dve mladé duše vstupujúce do manželstva poznali už pred zasnúbením. No mýlil by sa, kto by si myslel, že dosiahnu dokonalé poznanie svojich povahových vlastností a sklonov v stretávaní o samote. Tu môžu poznať len svoje náruživosti a dokonale sa jeden druhému zhnusiť.

Veriaci mládenec navštívi svoje dievča v prítomnosti jej príbuzných. V ich prítomnosti sa s ním potom aj stretáva. To je kresťanské a ideálne. V prítomnosti viacerých sa povahové vlastnosti a sklony dajú ľahšie spoznať. Viac očí viac vidí. Podnetom k poznaniu nebude vybičovaná a zaslepená náruživosť, ale triezve pozorovanie a čistý úsudok.

Vzájomné stretávanie sa osamote, objímanie a bozky rozbujnievajú fantáziu, ktorá obidvoch zaslepí a dovedie k predpojatým a jednostranným úsudkom. Rozhodne nemožno takéto stretávania zlúčiť s pojmom ideálnej lásky. Čo sa ukrýva nie je ideálne. Ideálne je to, čo je čisté, správne, za čo sa pred nikým netreba hanbiť. Ideálna láska je len tam, kde je čnosť zdržanlivosti a sebaovládania. Keď sa dve mladé duše so svojou láskou ukrývajú, prezrádzajú, že sú si sami vedomí istých nesprávností.

Je omylom tvrdiť, že by dokonalé poznanie dievčaťa a mládenca pred manželstvom zaručovalo obom šťastie po

sobáši. Dokonalo sa poznať znamená skôr znechutiť sa a vzájomne sa zoškľiviť. Lebo niet na zemi dokonalého človeka. Každý má popri dobrých vlastnostiach aj svoje hlboké tiene. Keby sa ľudia dokonalo poznali, sotva by vstupovali do manželstva. Ostatne, žena je pre muža vždy záhadou.

Jej vlastnosti objavujú sa v tisícoragej a vždy novej forme. A dotiaľ je dobrá pre manžela, pokým je to tak.

Zárukou šťastného manželstva je bohabojnosť, čnosť a sebazapieranie. A najlepšou prípravou naň bohumilý život. Nábožné a poctivé dievča sa nikdy nebude stretávať s mládencom osamote. A ktoré tak robí, veľmi spochybňuje alebo aspoň veľmi ohrozuje svoju poctivosť.

Náročné

Viem, že je Pobrežie
a prístav pokoja.
Bez cieľa plávať? Oj, to nie.
Preto sa dávam s morom do boja
o Prístav zvaný: Večné uspokojenie.

Viem, že veci veľké veľa stoja.
Evanjelium je celé náročné.
Svätého ohňa nepokoja
prináša Majstrovo: Áno – Nie.

Viem, úzku treba voliť cestu,
pozdraviť bolesť: Dobrý deň!
Nie: Musíš... ale Smieš trpieť tu.
Prijmi očistu!
Prijmi len.

XXVI. Hovoríme o rodine,

o jej vzťahu k všeobecnej Cirkvi, k jej náboženskému rámcu, z ktorého za nijakých okolností nesmie vypadnúť, ani vychýliť sa, ak sa nechce skaziť a potom - ako mnohé dnes - sa rozpadnúť.

Správny vzťah rodiny k všeobecnej Cirkvi dá sa vyjadriť dvoma pomenovaniami, ktorými Ján XXIII. nazval Cirkev vo svojej prvej encyklike. Podľa neho všeobecná Cirkev je Mater et magistra – matka a učiteľka každého jednotlivca, ale ako to naznačuje 33. bod Familiaris consortio, osobitným spôsobom aj každej rodiny.

Matka znamená dobrotu, láskavú starostlivosť. Učiteľka znamená vyžadovanie všetkého, čo slúži dobru jej zverených. Keď ide o materskú úlohu všeobecnej Cirkvi, túto prijíma rodina spravidla dobre. Chváli jej starostlivosť o ľudské práva, jej skláňanie sa k ukrivdeným, trpiacim a chorým.

Horšie je to, keď ide o jej učiteľský úrad. Poznáme napríklad hlasné i tiché búrky proti encyklike Humanae vitae. Poznáme reakcie proti cirkevnej náuke o Božom poriadku v rodinách a o zodpovednosti za výchovu detí.

„Opakujem s rovnakým presvedčením, aké mal môj predchodca“ - hovorí vo Familiaris consortio svätý otec Ján Pavol II., - „že čo sa týka manželského a rodinného života výsostnou formou lásky k duším je v ničom nestenčovať spasiteľné Kristovo učenie“. A vo svojom prejave z 1.3.1984 dodáva: „Bolo by ťažkým omylom robiť záver, že norma obsiahnutá v Humanae vitae a v dokumente O rodinnom spoločenstve je sama o sebe len ideálom, ktorý treba možnostiam človeka len postupne prispôsobovať. Cirkev ako učiteľka sa rodinám prihovára hlavne hlasom najvyššieho pastiera a hlasom jej najbližšieho proroka.

Najvyšší pastier podáva rodine náuku o jej čistote. Prorok učí, ako ju má rodina uživotniť v okolnostiach, v ktorých sa práve nachádza. Pozorným počúvaním obidvoch vyjadruje rodina svoj vzťah k Cirkvi ako učiteľke a ako domáca cirkev sa pripravuje na svoj prorocký úrad.

Hlas najvyššieho pastiera počúva rodina buď priamo alebo cez jeho zástupcov v miestnej cirkvi. Počúva ho tak, aby sa svojím zmýšľaním stala čím prv úplne pápežskou. Kde rodina nadobudne túto charakteristiku, tam sa nevynecháva modlitba za pápeža a za predstavených cirkvi, tam sa neobjavuje nedbalosť, roztržitosť alebo neúctivosť pri počúvaní jeho posolstiev, tam rodičia nerozprávajú o chybách, ktorých sa dopúšťajú zo slabosti niektorí predstavitelia učiteľského úradu, ale radšej zdôrazňujú, že nám Pán podáva svoju náuku cez takých, akých má a káže nám modliť sa o takých, akých potrebujeme.

Hlas proroka, ktorý padá ako ozvena pravej cirkevnej náuky do denných konkrétnych situácií, prijíma rodina hlavne zo skupinovej cirkvi. Predstavuje ho kňaz alebo zasvätený laik, no v každom prípade niekto, kto dostal tento dar od Boha a na základe tohto daru od ľudí dôveru.

Treba však pritom dbať, aby sa rodina nedala strhnúť tými, o ktorých Pán hovorí, že prichádzajú k nám v ovčom rúchu, ale zvnútra sú dravými vlkami.

Pravého proroka poznať po tom, že má rád ľudí, ale ešte radšej Boha a jeho Kráľovstvo. Je ochotný stratiť kde koho, ale nikdy nezmariť svoju vernosť Božiemu slovu. Medzi jeho rozpoznávacie znaky patrí podriadenosť a vždy dostatočne výrazná úcta voči viditeľnej hlave Cirkvi.

Každý pravý prorok je silne pápežský.

Kde prorokovi tieto spomínané znaky chýbajú, tam snaha o správny vzťah k všeobecnej Cirkvi káže prestať ho ihneď počúvať. Pritom však treba dať pozor, aby prípadné chybičky hovoriaceho, bez ktorých nie je nikto, neumlčovali božieho tlmočníka a nezapchávali rodine uši tam, kde ich má mať dobre otvorené.

No všeobecná Cirkev okrem hierarchického má aj bratský rozmer. A rodina, ak chce vyjadriť svoj správny vzťah ku všeobecnej Cirkvi musí i na tento dbať. Preto by jej mali byť blízki všetci pokrstení a úprimne veriaci, nech patria do akejkoľvek skupiny.

V prípade hmotnej alebo duchovnej potreby sa tento vzťah má vyjadrovať podľa tohto usmernenia svätého Pavla: „Robte dobre všetkým, ale najmä domácim vo viere“. Poskytovať všestrannú bratskú pomoc by sme sa mali hlavne preto učiť, že tým vyjadrujeme poslušnosť voči nášmu Pánovi a voči tým, čo nám ho na zemi zastupujú.

Keď sme sa aspoň letmo dotkli vzťahov, ktoré má mať rodina smerom hore, t.j. k hierarchii, a smerom k bratom, treba spomenúť aj ten, ktorý má mať smerom nadol – k deťom.

Rodina počúva a učí sa aj preto, aby aj ona učila. Poslúcha, aby naučila poslúchať. Pestuje úprimný vzťah k všeobecnej Cirkvi, aby ho dala aj svojmu potomstvu. Rodičia v obavách o budúcnosť svojich detí sa neraz pýtajú, čo z nich bude, až vyrastú a odídu z domu.

Pre takéto prípady Mourvillier a Bardet hovoria takto: „V niekdajšom stabilnom svete mohli rodičia aspoň v hrubých črtách predvídať profesionálnu a mravnú budúcnosť svojho potomstva“.

Spôsob života, akým oni žili, mohol byť modelom pre spôsob života ich ratolestí. Ich zvyklosti a skúsenosti boli pre deti orientáciou. Odtiaľ pochádza odporúčanie rodičom: „Dajte dobrý príklad a dobré rady svojim deťom“.

Ak dnes rodičia už nemôžu predvídať, do akých situácií sa zajtra dostanú ich deti a aké rozhodnutia budú musieť v nich robiť, nech si spomenú, že je tu Cirkev so svojím poslaním a so svojím vybavením, schopná vždy správne poradiť i pomôcť...

K odporúčaniam: Dajte dobrý príklad a dobré zásady svojim deťom..., treba dnes pripojiť ešte toto: „Dajte im dôveru v Cirkev, ktorá tu zostane aj potom, keď vás už nebude“.

Úprimný, dôverný vzťah k Cirkvi, ako k matke a učiteľke, to je to, o čo sa má rodina predovšetkým snažiť, keď hľadá smerom nadol - na svoje deti.

Ak už končíme túto časť o vzťahu domácej cirkvi k všeobecnej, tak len preto, že v úvahách o tomto istom predmete chceme ešte pokračovať aj v nasledujúcej.

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

Druhýkrát o pravde:

Nepovedať pravdu je niekedy horšie ako povedať mylný názor.

Najukrutnejšie lži hovoríme často mlčaním.

Niektó sedí hodiny, neprehovorí slova a predsa bol za ten čas najväčším ohováračom a nenávisníkom.

Nemožno ustúpiť pred jednou pravdou bez toho, žeby sme druhej nestúpili na päť.

Vyhýbajte sa ľuďom, ktorí s vami vždy súhlasia.

Niektorí ľudia sú ako hodiny, ktoré stále bijú. Nie preto, aby vám povedali, koľko je hodín, ale preto, lebo nemajú všetky kolieska v poriadku.

SVEDECTVO

Svetový priekopník kresťanských songov, autor mnohých textov, ktoré sám spieval a šíril po mnohých krajinách Abbé Duval, napísal do časopisu:

Bol som piaty z deviatich detí. Denne bola spoločná večerná modlitba. Čo ma ešte dnes dojíma je spomienka na postoj môjho otca.

On, ktorý bol stále unavený robotou na poli alebo odvozom dreva, on ktorý sa nehanbil večer priznať, že už nič nevládze, si po večeri pokľakol, oprel lakte o stoličku, skryl si tvár do dlaní, nevšímal si nás deti okolo, zostal bez pohybu, nezakašľal, nebol netrpezlivý.

A ja som si myslel:

Môj otec je taký silný. Rozkazuje celému domu i svojim dvom silným volom, nebojí sa žiadneho úderu osudu, bez strachu stojí pred starostom, pred bohatými i pred zlými, ale pred Bohom sa cíti celkom nepatrný. Keď sa rozpráva s Bohom je iný.

Áno, Boh musí byť veľmi silný, keď môj otec pred ním kľaká. Ale musí sa s ním poznať veľmi priateľsky, keď sa s ním rozpráva v pracovných šatoch.

Svoju matku som nevidal kľáčať. Vždy držala v náručí najmenšieho súrodenca, stála uprostred izby a my deti sme ju obklopili a opierali sme sa o ňu. Pohybovala perami a nikdy nič nevynechala. Najobdivuhodnejšie bolo, že sa neprestala na nás pozerat', na každého zvlášť.

Na malých sa pozerala najdlhšie. Pozorovala nás, ale nepovedala ani slovo a to ani vtedy, keď boli malí nepokojní a šušotali, keď vonku burácal hrom, ba ani vtedy, keď mačka prevrhla hrniec.

Ja som si myslel:

Áno, Pán Boh je veľmi láskavý, keď sa s ním možno rozprávať a mať pritom dieťa v náručí a na sebe kuchynskú

zásteru. Pán Boh musí byť veľmi dôležitý, keď mamičku pri rozhovore s ním nezaujíma ani mačka ani hrom.

Ruky môjho otca a pery mojej matky ma o Bohu poučili viac ako katechizmus...

Raz prišiel z cudziny do nášho mesta kňaz. Na jeho meno si nepamätám. Bol ťažko ranený, prišiel sa liečiť. Viem len, že bol z Bretónska a voňal tabakom. Považoval sa už za dosť silného a šiel na dlhšiu prechádzku po osamelej poľnej ceste, ktorá viedla od nás do mesta.

No a jedného dňa som toho kňaza našiel pri našom domku. Ležal na zemi. Z úst mu tiekla krv. Nebál som sa, pristúpil som k nemu a sklonil som sa nad neho.

Viete, čo mi povedal?:

Som rád, že ťa vidím. Ideš ako na zavolanie. Ja zomriem a práve som prosil Boha, aby ma niekto nahradil. Nechcel by si?... Ten kňaz je mŕtvy. Zomrel. A ja Aimé Duval, ja ho nahrádzam. Mal som vtedy 12 rokov, dnes mám vyše 40.